

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра цивільного права

ПРАВОВІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ТА БЛАГОДІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПРАКТИКУМ

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальність D9 «Міжнародне право» / 293 «Міжнародне право»
та D8 «Право» / 081 «Право»

Одеса
Фенікс
2025

УДК 347(076)
П68

Рекомендовано до друку
навчально-методичною радою Національного університету
«Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 29 серпня 2025 року)

Автори:

Давидова І.В. – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри цивільного права НУ «ОЮА» (ORCID ID: 0000-0001-5622-671X) – тема 2;

Зубар В.М. – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права НУ «ОЮА» (ORCID ID: 0000-0003-4349-068X) – тема 4;

Кривенко Ю.В. – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права НУ «ОЮА» (ORCID ID: 0000-0001-7506-0786) – теми 1, 3, 5, 6, 8;

Фасій Б.В. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права НУ «ОЮА» (ORCID ID: 0000-0002-8715-930X) – тема 7;

Павленко М.В. аспірант кафедри цивільного права НУ «ОЮА» (ORCID ID: 0009-0001-5296-2610) – тема 9.

Рецензенти:

Гринько С.Д. – докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри приватного права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова;

Маковій В.П. – кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ.

Правові основи міжнародної волонтерської та благодійної діяльності : практикум для здобувачів вищої освіти : спец. D9 «Міжнародне право» / 293 «Міжнародне право» та D8 «Право» / 081 «Право» [Електронне видання] / І. Давидова, Ю. Кривенко, Б. Фасій, М. Павленко ; НУ «Одеська юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 68 с. – Режим доступу: ...

ISBN 978-617-8430-91-7

Практикум містить питання та завдання для практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Правові основи міжнародної волонтерської та благодійної діяльності» для здобувачів вищої освіти (спеціальність D9 «Міжнародне право» / 293 «Міжнародне право» та D8 «Право» / 081 «Право»).

УДК 347(076)

ISBN 978-617-8430-91-7

© І. Давидова, Ю. Кривенко, Б. Фасій,
М. Павленко, 2025

ПЕРЕДМОВА

Сучасний світ характеризується зростанням ролі громадянського суспільства у вирішенні соціальних проблем та надання допомоги тим, хто її потребує. Волонтерська та благодійна діяльність стали невід'ємними складовими міжнародної системи гуманітарної допомоги, особливо в умовах збройних конфліктів, природних катастроф та інших надзвичайних ситуацій.

Події останніх років в Україні наочно продемонстрували критичну важливість ефективно організованої волонтерської діяльності та міжнародної благодійної допомоги. Мільйони людей долучилися до волонтерського руху, тисячі організацій та ініціативних груп почали надавати гуманітарну допомогу як всередині країни, так і налагоджувати міжнародне співробітництво. Однак ефективність такої діяльності суттєво залежить від розуміння правових основ, які її регулюють.

Актуальність дисципліни зумовлена кількома ключовими факторами:

По-перше, інтернаціоналізацією волонтерського руху. Сучасна благодійна діяльність часто має транскордонний характер, що вимагає розуміння міжнародного права та національних законодавств різних країн.

По-друге, необхідністю забезпечення правової захищеності волонтерів. Волонтери мають право на безпечні умови роботи, соціальний захист та правову підтримку, особливо при здійсненні діяльності в зонах конфлікту.

По-третє, потребою у прозорості та підзвітності. Громадськість та донори мають право знати, як використовуються благодійні кошти, а організації – дотримуватися встановлених стандартів звітності.

По-четверте, важливістю координації з державними структурами. Ефективна гуманітарна допомога потребує чіткого розуміння ролі держави, міжнародних організацій та громадянського суспільства.

Мета навчального курсу полягає у формуванні у здобувачів освіти комплексного розуміння правових засад волонтерської та

благодійної діяльності в міжнародному контексті, розвитку практичних навичок застосування правових норм у професійній діяльності.

Основні завдання курсу:

- Ознайомити студентів з системою норм міжнародного права у сфері гуманітарної діяльності
- Проаналізувати національне законодавство України щодо регулювання волонтерської та благодійної діяльності
- Розглянути особливості правового статусу різних типів організацій та об'єднань
- Вивчити міжнародні стандарти та принципи надання гуманітарної допомоги
- Сформувати навички правового аналізу транскордонної благодійної діяльності
- Розвинути розуміння етичних та правових дилем у волонтерській роботі.

Структура практикуму побудована за принципом поступового ускладнення матеріалу: від загальних принципів міжнародного права до специфічних аспектів регулювання волонтерської діяльності в окремих сферах. Кожна тема супроводжується практичними завданнями, кейсами та питаннями для самоконтролю.

Особлива увага приділяється практичним аспектам застосування правових знань. Практикум містить численні приклади з реальної практики, зразки документів, алгоритми дій у типових ситуаціях. Це дозволяє не лише засвоїти теоретичні основи, але й підготуватися до практичної роботи в сфері міжнародної волонтерської та благодійної діяльності.

Методика викладання дисципліни передбачає використання різноманітних форм навчальної роботи, що забезпечують комплексне засвоєння матеріалу:

- лекції – для викладення основних теоретичних положень, системного аналізу правових норм та міжнародної практики;
- практичні заняття – для детального розбору конкретних правових ситуацій, аналізу документів, вирішення практичних завдань;

- колоквіуми – для поглибленого обговорення дискусійних питань та актуальних проблем в сфері міжнародної волонтерської та благодійної діяльності;
- ділові ігри – для моделювання реальних ситуацій з практики міжнародної гуманітарної діяльності, відпрацювання навичок прийняття рішень;
- консультації – для індивідуального супроводу студентів при виконанні складних завдань та роботі над дослідницькими проектами;
- індивідуальні навчально-дослідні завдання – для розвитку аналітичних здібностей та поглиблення знань з окремих аспектів предмета;
- самостійна робота студентів – для закріплення отриманих знань, опрацювання додаткових джерел, підготовки до контрольних заходів.

Система оцінювання побудована на принципах об'єктивності, справедливості та комплексності, що дозволяє всебічно оцінити рівень засвоєння студентами навчального матеріалу:

– поточне оцінювання включає:

- усні відповіді на практичних заняттях та колоквіумах;
- виконання письмових завдань і тестів;
- участь у ділових іграх та групових дискусіях;
- презентація результатів індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- активність та якість участі у навчальному процесі

– проміжне оцінювання передбачає:

- модульні контрольні роботи за окремими темами курсу;
- захист індивідуальних проектів з аналізу правових аспектів конкретних волонтерських ініціатив;
- колоквіуми з обговорення дискусійних питань міжнародної волонтерської та благодійної діяльності.

– *підсумкове оцінювання* здійснюється у формі заліку, що включає теоретичну частину та розв'язання практичних правових ситуацій.

Критерії оцінювання:

Відмінно (90-100 балів) – глибоке розуміння теоретичних основ, вміння застосовувати знання для розв’язання складних практичних завдань, творчий підхід до аналізу правових проблем.

Добре (75-89 балів) – достатнє володіння теоретичним матеріалом, здатність розв’язувати типові практичні завдання з незначними помилками.

Задовільно (60-74 балів) – базове розуміння основних понять та принципів, здатність розв’язувати прості практичні завдання за зразком.

Незадовільно (менше 60 балів) – недостатній рівень засвоєння навчального матеріалу, неспроможність самостійно розв’язувати практичні завдання.

Цільова аудиторія практикуму включає студентів юридичних, соціальних та міжнародних спеціальностей, практикуючих юристів, керівників та співробітників громадських організацій, волонтерів, а також усіх, хто цікавиться правовими аспектами благодійної та волонтерської діяльності.

Автори сподіваються, що цей практикум стане корисним інструментом для всіх, хто прагне поєднати бажання допомагати іншим із глибоким розумінням правових основ такої діяльності. Адже тільки на міцному правовому фундаменті можна побудувати ефективну та сталу систему міжнародної гуманітарної допомоги.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

(денна форма навчання)

Тема за п/п	Назва теми	У тому числі		
		Лекції	Практичні	Самостійна робота
Тема 1.	Історія становлення міжнародної благодійної та волонтерської діяльності. Міжнародно-правові акти у сфері волонтерства та благодійності (ООН, ЄС, Рада Європи)	2	2	4
Тема 2.	Поняття волонтерської та благодійної діяльності. Основні принципи волонтерської та благодійної діяльності: добровільність, гуманізм	2	3	5
Тема 3.	Правовий статус волонтерів та благодійних організацій: порівняльний аналіз. Правові гарантії та обов'язки волонтерів у міжнародному праві	2	3	5
Тема 4.	Правове регулювання транскордонної благодійної діяльності та міжнародної гуманітарної допомоги	2	2	5
Тема 5.	Законодавство України про волонтерську та благодійну діяльність	2	2	5
Тема 6.	Благодійна та волонтерська діяльність в Україні: організаційні форми	2	4	6
Тема 7.	Податкові та фінансові аспекти функціонування благодійних і волонтерських організацій	2	4	6
Тема 8.	Взаємодія держави, міжнародних організацій і НУО у сфері волонтерства. Механізми контролю, звітності та прозорості у благодійній діяльності	2	2	6
Тема 9	Правові аспекти волонтерства в умовах надзвичайних ситуацій і збройних конфліктів. Сучасні виклики й перспективи розвитку міжнародної волонтерської та благодійної діяльності	2	2	6

Навчальне навантаження здобувача вищої освіти		
Види навантаження	Кількість годин (д.ф.)	Кількість годин (з.ф.)
Усього годин аудиторної роботи, у т.ч.:	42	12
лекційні заняття, год.	18	8
практичні заняття, год.	24	4
Усього годин самостійної роботи, у т.ч.:	48	78
індивідуальне науково-дослідне завдання, год.	10	10
підготовка до аудиторних занять та контрольних заходів, год.	38	68
Залік	+	+

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Історія становлення міжнародної благодійної та волонтерської діяльності. Міжнародно-правові акти у сфері волонтерства та благодійності (ООН, ЄС, Рада Європи)

Історичні основи – від античності до сучасності . Гуманітарне право – Женевські конвенції та правові принципи. Система ООН – резолюції, програми, мандати. Право ЄС – Європейський корпус солідарності, регламенти. Рада Європи – конвенції та стандарти. Сучасні тенденції – цифровізація, корпоративне волонтерство.

2. Поняття волонтерської та благодійної діяльності. Основні принципи волонтерської та благодійної діяльності: добровільність, гуманізм. Понятійний апарат та дефініції. Види волонтерської діяльності. Форми благодійної діяльності. Принципи здійснення волонтерської та благодійної діяльності.

3. Правовий статус волонтерів та благодійних організацій: порівняльний аналіз. Правові гарантії та обов'язки волонтерів у міжнародному праві. Правовий статус благодійних організацій.

4. Правове регулювання транскордонної благодійної діяльності та міжнародної гуманітарної допомоги. Правове регулювання транскордонної діяльності. Правові виклики при транскордонній благодійній діяльності: шляхи вирішення. Діяльність іноземних благодійних організацій в Україні.

5. Законодавство України про волонтерську та благодійну діяльність. Загальна характеристика Закону України «Про волонтерську діяльність». Загальна характеристика Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації». Підзаконні нормативно-правові акти, які регулюють волонтерську та благодійну діяльність. Особливості правового регулювання волонтерської та благодійної діяльності під час воєнного стану.

6. Благодійна та волонтерська діяльність в Україні: організаційні форми. Організаційно-правові форми благодійних організацій. Організаційно-правові форми волонтерських організацій. Міжнародні асоціації та мережі. Реєстрація та легалізація благодійних та

волонтерських організацій. Сучасні тенденції та інновації благодійних та волонтерських організацій.

7. Податкові та фінансові аспекти функціонування благодійних і волонтерських організацій. Податкові пільги благодійних організацій. Податкові зобов'язання волонтерів. Вимоги до фінансової звітності благодійних організацій. Іноземне фінансування волонтерських та благодійних організацій. Податкові особливості воєнного часу

8. Взаємодія держави, міжнародних організацій і НУО у сфері волонтерства. Механізми контролю, звітності та прозорості у благодійній діяльності. Роль держави у волонтерстві. Основні функції державного регулювання волонтерської діяльності. Роль неурядових організацій та особливості їх діяльності. Механізми взаємодії України та міжнародних організацій.

9. Правові аспекти волонтерства в умовах надзвичайних ситуацій і збройних конфліктів. Сучасні виклики й перспективи розвитку міжнародної волонтерської та благодійної діяльності. Процедури акредитації волонтерів державними органами (МО). Міжнародне визнання волонтерських організацій. Правовий режим гуманітарної допомоги. Митне оформлення вантажів. Транспортування в зони конфлікту.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1.

Історія становлення міжнародної благодійної та волонтерської діяльності. Міжнародно-правові акти у сфері волонтерства та благодійності (ООН, ЄС, Рада Європи)

Питання:

1. Які релігійні традиції заклали основи благодійної діяльності у різних цивілізаціях?
2. Як впливали церковні ордени на розвиток організованої допомоги нужденним?
3. Чим відрізнялися підходи до благодійності в Східній та Західній традиціях?
4. Які суспільні зміни епохи Просвітництва вплинули на розвиток благодійності?
5. Як промислова революція змінила характер соціальних проблем і підходи до їх вирішення?
6. Проаналізуйте діяльність перших організованих благодійних товариств у Європі та Америці.
7. Як створення Ліги Націй вплинуло на координацію благодійної діяльності?
8. Проаналізуйте роль добровольчих організацій під час економічної кризи 1930-х років.
9. Які нові форми волонтерства з'явилися в цей період?
10. Як війна змінила розуміння ролі цивільного населення у гуманітарній допомозі?
11. Які організації, створені після 1945 року, стали основою сучасної системи?
12. Проаналізуйте вплив «холодної війни» на міжнародну благодійність.
13. Як глобалізація змінила характер волонтерської діяльності?
14. Яку роль відіграли інформаційні технології у розвитку волонтерства?

15. Проаналізуйте вплив великих гуманітарних криз на еволюцію міжнародної допомоги.

16. Як принципи Статуту ООН співвідносяться з діяльністю волонтерських організацій?

17. Проаналізуйте відповідні положення Загальної декларації прав людини (1948).

18. Які статті Міжнародних пактів про права людини стосуються волонтерства?

Завдання:

Завдання 1. Проаналізуйте Європейську конвенцію про права людини у контексті волонтерства.

Яке значення має Європейська соціальна хартія для захисту прав волонтерів?

Розгляньте Рекомендацію CM/Rec(2008)10 про роль громадянського суспільства.

Завдання 2. Проаналізуйте «Білу книгу про міжкультурний діалог» (2008) у контексті волонтерства.

Які норми стосуються молодіжного волонтерства у документах Ради Європи?

Розгляньте правові аспекти європейської інтеграції через волонтерські програми.

Завдання 3. Порівняйте підходи ООН, ЄС та Ради Європи до регулювання волонтерства.

Які протиріччя існують між різними міжнародними стандартами?

Проаналізуйте процес гармонізації міжнародних норм у цій сфері.

Завдання 4. Проаналізуйте та визначте як міжнародні стандарти впливають на національне законодавство про волонтерство?

Проаналізуйте досвід європейських країн у транспозиції міжнародних норм.

Які виклики виникають при адаптації міжнародних стандартів?

Тема 2

Поняття волонтерської та благодійної діяльності. Основні принципи волонтерської та благодійної діяльності: добровільність, гуманізм

Питання:

1. В чому відмінність понять «волонтерство» та «благодійність»? Проаналізуйте різні підходи до визначення волонтерської діяльності в науковій літературі. Порівняйте законодавчі визначення волонтерської діяльності в різних країнах.

2. Які критерії використовуються для розмежування волонтерської та професійної діяльності? Чи може оплачувана діяльність вважатися волонтерською? Обґрунтуйте позицію.

3. Які обов'язкові ознаки має містити визначення волонтерської діяльності? Як визначити межі волонтерської діяльності?

4. Які філософські концепції лежать в основі благодійної діяльності? Проаналізуйте еволюцію розуміння благодійності від релігійної до секулярної моделі. Чим відрізняється благодійність від соціальної допомоги держави? Як співвідносяться поняття «благодійність» та «філантропія»?

5. Порівняйте юридичні визначення благодійної діяльності у різних правових системах. Які види діяльності можуть вважатися благодійними? Чи може підприємницька організація здійснювати благодійну діяльність?

6. Класифікуйте види благодійної діяльності за різними критеріями. Проаналізуйте особливості індивідуальної та колективної благодійності. Чим відрізняється пряма благодійність від непрямої (через фонди)? Які сучасні форми благодійності з'явилися в цифрову епоху?

7. Що є спільного між волонтерською та благодійною діяльністю? В чому полягають принципові відмінності цих видів діяльності? Чи може волонтерська діяльність не бути благодійною? Наведіть приклади. Проаналізуйте випадки, коли благодійність здійснюється без волонтерської участі. Проаналізуйте моделі фінансування волонтерської діяльності з благодійних джерел.

Завдання:

Завдання 1. Ситуація: Університет запроваджує обов'язкове волонтерство для всіх студентів як умову отримання диплома.

Питання для обговорення: Чи порушує така вимога принцип добровільності? 7 Які правові наслідки може мати така політика? Запропонуйте альтернативні моделі залучення студентів. Як оцінити ефективність «примусового» волонтерства?

Завдання 2: Порівняйте три організації:

А: Релігійна благодійна організація

Б: Світська волонтерська організація

В: Корпоративна програма соціальної відповідальності

Питання: Як реалізуються принципи добровільності та гуманізму в кожній організації? Які конфлікти принципів можливі в кожному випадку? Запропонуйте шляхи гармонізації різних підходів.

Тема 3.

Правовий статус волонтерів та благодійних організацій: порівняльний аналіз. Правові гарантії та обов'язки волонтерів у міжнародному праві. Правовий статус благодійних організацій

Питання:

1. Поняття «правовий статус волонтера» та які його структурні елементи?

- Чим відрізняється правовий статус волонтера від правового статусу найманого працівника?
- Проаналізуйте співвідношення понять «волонтер», «доброволець» та «громадський активіст» у правовому контексті.
- Які критерії використовуються для визначення правосуб'єктності волонтера?
- Як міжнародне право визначає правовий статус волонтерів?
- Проаналізуйте відповідні положення документів ООН щодо статусу волонтерів.
- Які принципи Загальної декларації прав людини стосуються волонтерської діяльності?

- Як Європейська конвенція з прав людини захищає права волонтерів?
 - Порівняйте моделі правового статусу волонтерів у різних правових системах.
 - Проаналізуйте особливості англо-саксонської та континентальної моделей. Які переваги та недоліки детального законодавчого регулювання статусу волонтерів?
 - Чи потрібна спеціальна правова категорія «волонтер» чи достатньо загальних норм?
2. Складіть перелік основних прав волонтера згідно з міжнародними стандартами.
- Проаналізуйте право волонтера на інформацію про організацію та її діяльність.
 - Які гарантії права на безпечні умови волонтерської діяльності?
 - Чи має волонтер право на компенсацію витрат? Визначте межі цього права.
 - Які основні обов'язки волонтера закріплені в міжнародних документах?
 - Проаналізуйте обов'язок волонтера дотримуватися статуту організації.
3. Які додаткові обов'язки має волонтер під час надзвичайних ситуацій?
- Проаналізуйте обов'язки волонтера у зонах збройних конфліктів.
 - Чи може волонтер відмовитися від виконання небезпечних завдань?
 - Які обов'язки волонтера щодо власної безпеки та безпеки інших?
4. За які дії волонтер може нести кримінальну відповідальність? Проаналізуйте випадки цивільної відповідальності волонтерів. Які адміністративні правопорушення може вчинити волонтер? Чи несе волонтер дисциплінарну відповідальність перед організацією?
5. Які види страхування рекомендуються для волонтерів? Проаналізуйте відповідальність організації за дії її волонтерів. Як розподіляється відповідальність між волонтером та організацією? Чи може волонтер вимагати правового захисту від організації? Особли-

вості відповідальності неповнолітніх волонтерів. Які особливості відповідальності волонтерів віком до 18 років? Проаналізуйте роль батьківської згоди для неповнолітніх волонтерів.

Хто несе відповідальність за шкоду, завдану неповнолітнім волонтером? Які додаткові гарантії потрібні для неповнолітніх волонтерів?

Завдання:

Завдання 1: Проаналізуйте Закон України «Про волонтерську діяльність» та визначте:

Які права та обов'язки волонтерів закріплені в законі? Які прогалини існують у правовому регулюванні? Запропонуйте зміни для вдосконалення законодавства.

Завдання 2: Порівняльне дослідження. Порівняйте правовий статус волонтерів у трьох країнах (США, Німеччина, Великобританія): Складіть порівняльну таблицю прав та обов'язків. Визначте кращі практики кожної країни. Запропонуйте модель для України.

Завдання 3: Кейс-аналіз. Ситуація: Волонтер під час роботи в притулку для тварин травмувався через недотримання правил безпеки організацією.

Питання: Хто несе відповідальність за травму? Які права має волонтер у цій ситуації? Як запобігти подібним випадкам?

Тема 4.

Правове регулювання транскордонної благодійної діяльності та міжнародної гуманітарної допомоги

Питання:

1. Проаналізуйте поняття «транскордонна благодійна діяльність» та «міжнародна гуманітарна допомога», визначте їх співвідношення та основні джерела правового регулювання на універсальному, регіональному та національному рівнях.

2. Розкрийте зміст основних принципів міжнародної гуманітарної допомоги (гуманність, нейтральність, неупередженість, незалежність) та проаналізуйте їх правове закріплення у міжнародних

документах. Які правові дилеми виникають при застосуванні цих принципів у практичній діяльності, особливо в умовах збройних конфліктів?

3. Порівняйте правовий статус різних суб'єктів транскордонної благодійної діяльності: міжнародних неурядових організацій, транснаціональних фондів, міжнародного гуманітарного персоналу та волонтерів. Які права, обов'язки та імунітети вони мають? Як національне законодавство регулює діяльність іноземних благодійних організацій?

4. Проаналізуйте правові механізми координації міжнародної гуманітарної допомоги через систему ООН та взаємодію з національними урядами. Які органи здійснюють нагляд за транскордонною благодійністю на національному та міжнародному рівнях? Як функціонують механізми самоконтролю?

5. Розгляньте правове регулювання міжнародних фінансових потоків у благодійній сфері, включаючи банківське законодавство, заходи протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму. Як вирішуються питання податкового регулювання, подвійного оподаткування та митних пільг для гуманітарних вантажів?

6. Проаналізуйте специфіку правового регулювання міжнародної гуманітарної допомоги в умовах збройних конфліктів, природних катастроф та надзвичайних ситуацій. Як Женевські конвенції та їх додаткові протоколи регулюють діяльність гуманітарних організацій? Які правові гарантії безпеки передбачені для гуманітарного персоналу?

7. Чи існує у міжнародному праві право на отримання гуманітарної допомоги та обов'язок держав її надавати? Проаналізуйте концепцію «Responsibility to Protect» та її правові наслідки. Як розв'язується конфлікт між принципом державного суверенітету та гуманітарними потребами населення?

Завдання:

Завдання 1. Проаналізуйте Конвенцію про безпеку персоналу ООН та пов'язаного з нею персоналу (1994):

Визначте сферу застосування конвенції. Проаналізуйте права та обов'язки сторін.

Оцініть ефективність механізмів захисту. Запропонуйте шляхи вдосконалення

Завдання 2. Ситуація: Міжнародна благодійна організація працює в країні А, зареєстрована в країні Б, отримує фінансування з країни В, а її волонтери – громадяни країни Г.

Питання:

Право якої країни застосовується до різних аспектів діяльності?

Як вирішити конфлікти між різними правовими системами?

Які міжнародні механізми можуть допомогти?

Завдання 3 Ситуація: Природна катастрофа в країні, що розвивається.

Визначте правову основу для надання міжнародної допомоги. Проаналізуйте ролі різних суб'єктів. Запропонуйте механізми координації. Оцініть потенційні правові проблеми

Тема 5.

Законодавство України про волонтерську та благодійну діяльність

Питання:

1. Проаналізуйте систему нормативно-правових актів України, що регулюють волонтерську та благодійну діяльність. Розкрийте структуру та основні положення Закону України «Про волонтерську діяльність» (2011 р.) та Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (2012 р.). Як ці закони співвідносяться між собою та з іншими нормативними актами? Які підзаконні акти деталізують їх положення?

2. Порівняйте правовий статус волонтерів та благодійних організацій відповідно до українського законодавства. Які права та обов'язки волонтерів закріплені у Законі України «Про волонтерську діяльність»? Проаналізуйте організаційно-правові форми благодійних організацій, процедури їх створення, реєстрації та припинення. Які особливості правоздатності та дієздатності благодійних організацій?

3. Розкрийте механізми державного регулювання волонтерської та благодійної діяльності в Україні. Які органи державної влади відповідають за регулювання цієї сфери? Проаналізуйте форми державної підтримки волонтерських та благодійних організацій (фі-

нансова, організаційна, інформаційна). Як здійснюється державний контроль за діяльністю благодійних організацій та цільовим використанням коштів?

Завдання:

Завдання 1: Дослідіть практику надання державної підтримки волонтерським організаціям в одній з областей України. Оцініть ефективність існуючих механізмів та запропонуйте рекомендації щодо їх вдосконалення.

Завдання 2: Складіть схему ієрархії нормативно-правових актів у сфері волонтерства та благодійності в Україні, визначте прогалини у правовому регулюванні та запропонуйте шляхи їх усунення.

Завдання 3: Розробіть порівняльну таблицю прав та обов'язків волонтерів і благодійних організацій. Проаналізуйте статут реальної благодійної організації на предмет відповідності вимогам законодавства та запропонуйте поправки при необхідності.

Завдання 4: Розробіть проект змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» з урахуванням: досвіду воєнного часу, міжнародних стандартів, потреб цифровізації волонтерства та необхідності посилення соціальних гарантій волонтерів

Завдання 5: Проведіть правову експертизу установчих документів волонтерської організації та підготуйте висновок про: Відповідність законодавству. Повноту закріплення прав та обов'язків. Ефективність управлінської структури. Рекомендації щодо вдосконалення

Завдання 6: Дослідіть практику застосування українського законодавства про благодійність органами державної влади за останні 3 роки:

Проаналізуйте статистику реєстрації/ліквідації організацій
Вивчіть результати перевірок контролюючих органів
Оцініть ефективність механізмів державної підтримки
Запропонуйте заходи щодо вдосконалення правозастосування

Тема 6.

Благодійна та волонтерська діяльність в Україні: організаційні форми

Питання:

1. Проаналізуйте класифікацію організаційних форм благодійної діяльності згідно з українським законодавством. Розкрийте особливості благодійних фондів, благодійних організацій та благодійних установ як основних форм колективної благодійності. Чим відрізняється індивідуальна благодійна діяльність від колективної? Які критерії покладені в основу розмежування різних організаційно-правових форм?

2. Розкрийте правову природу благодійного фонду як організаційно-правової форми в Україні. Проаналізуйте структуру управління благодійним фондом, права та обов'язки засновників, керівних органів та бенефіціарів. Які особливості формування та використання майна фонду? Чим відрізняються приватні фонди від корпоративних та сімейних фондів? Які переваги та недоліки цієї організаційної форми?

3. Проаналізуйте особливості створення та діяльності благодійних організацій у формі громадських об'єднань, асоціацій та спілок. Як співвідносяться поняття «громадська організація» та «благодійна організація» у українському праві? Розкрийте специфіку членських відносин у благодійних асоціаціях. Які вимоги до статутних цілей та видів діяльності благодійних організацій?

4. Дослідіть організаційні форми волонтерської діяльності в Україні: від неформальних груп до інституційних організацій. Проаналізуйте моделі взаємодії волонтерських організацій: централізовані, децентралізовані, мережеві та гібридні форми. Як організовується управління у волонтерських організаціях? Які особливості залучення, координації та утримання волонтерів у різних організаційних моделях?

5. Розкрийте організаційні форми корпоративної благодійності та корпоративного волонтерства в Україні. Як створюються та функціонують корпоративні фонди? Проаналізуйте моделі організації корпоративних волонтерських програм: обов'язкові, заохочувальні та добровільні. Які правові та організаційні виклики виникають при поєднанні комерційної та благодійної діяльності?

Завдання

Завдання 1: Порівняльний аналіз організаційних форм. Складіть детальну порівняльну таблицю основних організаційно-правових форм благодійних організацій в Україні за критеріями: -процедура створення та реєстрації; -структура управління; -джерела фінансування; податкові особливості; -звітність та контроль; -процедури припинення діяльності. Мета: Визначити оптимальну організаційну форму для різних видів благодійної діяльності.

Завдання 2: «Вибір організаційної форми». Ситуація: Група ентузіастів планує створити організацію для допомоги дітям з особливими потребами. У них є потенційні великі донори, плани на міжнародне співробітництво та бажання залучати корпоративних партнерів.

- Проаналізуйте переваги та недоліки різних організаційних форм для цієї мети
- Запропонуйте оптимальну модель з обґрунтуванням
- Розробіть організаційну структуру
- Передбачте можливі ризики та способи їх мінімізації

Завдання 3: Аналіз реальної організації. Оберіть одну з відомих українських благодійних або волонтерських організацій та проведіть комплексний аналіз:

- Організаційно-правова форма та історія створення
- Структура управління та процеси прийняття рішень
- Моделі залучення та роботи з волонтерами/донорами
- Фінансова модель та джерела фінансування
- Партнерства та мережеві зв'язки
- Адаптація до сучасних викликів
- Підготуйте презентацію з висновками та рекомендаціями.

Завдання 4: Дослідження цифрових платформ

Проведіть аналіз 3-5 українських цифрових платформ благодійності:

- Дослідіть їх організаційні моделі та бізнес-процеси
- Проаналізуйте переваги та недоліки кожної платформи
- Оцініть ефективність та прозорість діяльності
- Визначте тренди розвитку цифрової благодійності

Тема 7.

Податкові та фінансові аспекти функціонування благодійних і волонтерських організацій

Питання:

1. Проаналізуйте правову базу фінансової діяльності благодійних організацій в Україні. Розкрийте зміст понять «неприбуткова організація» та «благодійна діяльність» у контексті податкового законодавства. Які критерії визначають неприбутковий статус організації? Проаналізуйте співвідношення між загальним правовим статусом благодійної організації та її податковим статусом. Які основні обмеження встановлює закон щодо фінансової діяльності неприбуткових організацій?

2. Дослідіть процедуру отримання статусу неприбуткової організації в Україні. Які документи необхідні для подання до контролюючих органів? Проаналізуйте критерії, за якими оцінюється відповідність організації вимогам неприбуткового статусу. Які обов'язки покладаються на організацію для збереження цього статусу? За яких умов організація може втратити статус неприбуткової? Які правові наслідки такої втрати?

3. Розкрийте систему податкових пільг, передбачених для благодійних організацій в Україні. Проаналізуйте особливості оподаткування доходів від основної (статутної) діяльності та господарської діяльності. Які види податків та зборів не сплачують неприбуткові організації? Розгляньте обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності благодійними організаціями. Як розмежовуються доходи від основної та господарської діяльності?

4. Проаналізуйте податковий режим пожертв та благодійних внесків в українському законодавстві. Які умови повинні бути дотримані для того, щоб пожертва не оподатковувалася у дарувальника та отримувача? Розкрийте особливості оподаткування грошових та негрошових пожертв. Які документи підтверджують благодійний характер передачі? Проаналізуйте податкові наслідки для фізичних та юридичних осіб, які здійснюють пожертви.

5. Дослідіть вимоги до ведення фінансового обліку благодійними організаціями. Які особливості застосування національних стандартів бухгалтерського обліку для неприбуткових організацій? Проаналізуйте структуру та зміст основних форм фінансової звітності

благодійних організацій. Які додаткові вимоги до обліку цільових коштів та їх використання? Розкрийте принципи відображення в обліку необоротних активів, отриманих безоплатно.

6. Проаналізуйте систему контролю за цільовим використанням коштів благодійними організаціями. Які органи здійснюють такий контроль та які їх повноваження? Розкрийте поняття «цільове використання коштів» та критерії його оцінки. Які документи підтверджують цільове витрачання благодійних коштів? Проаналізуйте відповідальність за нецільове використання коштів та її правові наслідки. Які процедури повернення нецільово витрачених коштів?

Завдання

Завдання 1: Благодійна організація «Допомога дітям» здійснює такі види діяльності:

Надання безкоштовної допомоги дітям-сиротам

Продаж сувенірів власного виробництва

Здача в оренду частини приміщення

Проведення платних майстер-класів для дорослих

Необхідно:

Визначити, які види діяльності відповідають статутним цілям організації

Проаналізувати податкові наслідки кожного виду діяльності

Розрахувати граничні обсяги господарської діяльності

Запропонувати оптимізацію структури доходів для збереження неприбуткового статусу

Завдання 2: ТОВ «Будівельна компанія» планує передати благодійному фонду «Освіта для всіх» комп'ютерну техніку вартістю 500 000 грн для облаштування комп'ютерного класу в сільській школі.

Необхідно:

Підготувати пакет документів для оформлення благодійної передачі

Проаналізувати податкові наслідки для дарувальника та отримувача

Розрахувати економію на податках (якщо така є)

Визначити вимоги до обліку та звітності по цій операції

Скласти графік виконання благодійної програми

Завдання 3: За результатами перевірки контролюючого органу виявлено, що благодійна організація «Екологія майбутнього» витратила 200 000 грн з цільових коштів на ремонт офісу замість фінансування екологічних проектів.

Необхідно:

Кваліфікувати дії організації з точки зору законодавства

Розрахувати розмір штрафних санкцій та додаткових зобов'язань

Проаналізувати можливі наслідки для податкового статусу

Розробити план заходів для виправлення ситуації

Підготувати правову позицію для оскарження рішення контролюючого органу

Завдання 4: Створення реабілітаційного центру для ветеранів вартістю 2 млн грн.

Необхідно:

Скласти детальний бюджет проекту з урахуванням всіх статей витрат

Розробити план залучення коштів від різних джерел (40% – міжнародні гранти, 30% – корпоративні донори, 20% – приватні пожертви, 10% – державна підтримка)

Проаналізувати податкові аспекти кожного джерела фінансування

Створити систему фінансового контролю та звітності

Розробити план управління фінансовими ризиками

Завдання 5: Проведіть фінансовий аудит благодійної організації за звітними документами:

Проаналізуйте баланс та звіт про фінансові результати

Перевірте відповідність доходів та витрат статутним цілям

Оцініть ефективність використання ресурсів

Виявіть можливі порушення податкового та фінансового законодавства

Підготуйте аудиторський висновок з рекомендаціями

Тема 8.

Взаємодія держави, міжнародних організацій і НУО у сфері волонтерства. Механізми контролю, звітності та прозорості у благодійній діяльності

Питання:

1. Моделі взаємодії держави та громадянського суспільства у сфері волонтерства. Проаналізуйте основні моделі взаємодії держави з волонтерськими та благодійними організаціями (патерналістська, партнерська, ліберальна, корпоративістська). Як реалізується принцип субсидіарності у відносинах держави та НУО? Розкрийте механізми державної підтримки волонтерського сектору в Україні: фінансової, організаційної, інформаційної та правової. Які переваги та ризики тісної співпраці НУО з державою? Як забезпечити баланс між державним регулюванням та автономією громадянського суспільства?

2. Правові основи та інституційні механізми державно-громадського партнерства. Дослідіть правові основи взаємодії органів державної влади з інститутами громадянського суспільства в Україні. Проаналізуйте роль громадських рад при органах виконавчої влади, механізми громадського контролю та участі у формуванні політики. Як функціонує система державних закупівель соціальних послуг у НУО? Розкрийте процедури проведення конкурсів державних грантів для громадських організацій. Які інституційні механізми забезпечують ефективність державно-громадського партнерства?

3. Роль міжнародних організацій у розвитку волонтерського сектору

Питання: Проаналізуйте роль міжнародних організацій (ООН, ЄС, Рада Європи, ОБСЄ) у підтримці та розвитку волонтерства в Україні. Як функціонують програми технічної допомоги та грантового фінансування від міжнародних донорів? Розкрийте механізми взаємодії українських НУО з міжнародними мережами та платформами. Які стандарти та вимоги висуваються міжнародними організаціями до локальних партнерів? Як здійснюється моніторинг та оцінка міжнародних програм підтримки громадянського суспільства?

4. Тристоронні партнерства: держава – міжнародні організації – НУО

Питання: Дослідіть моделі тристороннього партнерства між державними органами, міжнародними організаціями та місцевими НУО у реалізації соціальних програм. Проаналізуйте розподіл ролей, відповідальності та ресурсів між партнерами. Як координуються зусилля різних акторів для досягнення спільних цілей? Які виклики виникають при узгодженні різних інтересів та підходів? Розкрийте механізми вирішення конфліктів та забезпечення ефективної співпраці у тристоронніх партнерствах.

5. Система державного контролю за діяльністю НУО: повноваження та процедури. Проаналізуйте систему державного контролю за діяльністю неурядових організацій в Україні. Які органи державної влади здійснюють контрольні функції та які їх повноваження? Розкрийте процедури планових та позапланових перевірок благодійних організацій. Які документи та інформація підлягають перевірці контролюючими органами? Проаналізуйте види порушень, що найчастіше виявляються при перевірках, та санкції за них. Як забезпечити баланс між ефективним контролем та недопущенням тиску на громадянське суспільство?

6. Вимоги до звітності НУО: національні стандарти та міжнародні практики

Дослідіть систему звітності неурядових організацій в Україні: види звітів, періодичність, адресати та процедури подання. Проаналізуйте вимоги до фінансової звітності благодійних організацій, включаючи звіт про використання коштів та майна. Як регулюється звітність перед донорами та бенефіціарами? Порівняйте українські вимоги до звітності з міжнародними стандартами (GAAP, IFRS для НПО). Які виклики виникають при адаптації міжнародних стандартів звітності до національного контексту?

Завдання

Кейс: Обласна державна адміністрація планує реалізувати програму соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб у партнерстві з місцевими НУО та за підтримки міжнародних донорів.

Завдання:

Завдання 1: Розробіть модель тристороннього партнерства з чітким розподілом ролей

Створіть систему координації та управління програмою

Визначте критерії відбору НУО-партнерів
Розробіть механізми моніторингу та оцінки результатів
Передбачте процедури вирішення конфліктів між партнерами
Підготуйте проект меморандуму про співпрацю

Завдання 2: Благодійний фонд, що працює з бюджетом 10 млн грн на рік, потребує вдосконалення системи внутрішнього контролю після виявлення фінансових порушень.

Проведіть аналіз існуючої системи управління та контролю
Розробіть нову організаційну структуру з органами контролю
Створіть процедури внутрішнього аудиту та ризик-менеджменту

Завдання 3: Розробіть концепцію цифрової платформи для забезпечення прозорості діяльності благодійних організацій в Україні.

Вимоги:

Визначте функціонал платформи та цільові аудиторії
Розробіть структуру даних та вимоги до звітності
Створіть систему верифікації та валідації інформації
Передбачте інструменти для громадського моніторингу
Розробіть систему рейтингування організацій
Забезпечте інтеграцію з державними реєстрами
Врахуйте вимоги кібербезпеки та захисту персональних даних

Завдання 4: Проведіть комплексний аудит прозорості діяльності обраної благодійної організації за наступними критеріями:

Аналіз публічно доступної інформації (веб-сайт, соціальні мережі, реєстри)

Оцінка повноти та якості фінансової звітності
Перевірка відповідності діяльності заявленим цілям
Аналіз структури управління та процесів прийняття рішень
Оцінка якості комунікації зі стейкхолдерами
Порівняння з міжнародними стандартами прозорості

Результат: Підготуйте звіт з рейтингом прозорості та рекомендаціями щодо покращення.

Завдання 5: У благодійній організації виник конфлікт між вимогами головного донора щодо звітності та принципами конфіденційності при роботі з вразливими групами.

Ролі для гри:

Виконавчий директор НУО

Представник донора

Благодійники-фізичні особи

Представники цільових груп

Державний контролер

Журналіст-розслідувач

Завдання:

- Змодельуйте переговорний процес для вирішення конфлікту
- Знайдіть компромісне рішення, що задовольняє всі сторони
- Розробіть нові процедури для запобігання подібним конфліктам
- Підготуйте публічну заяву організації

Тема 9.

Правові аспекти волонтерства в умовах надзвичайних ситуацій і збройних конфліктів.

Сучасні виклики й перспективи розвитку міжнародної волонтерської та благодійної діяльності

Питання:

1. Правові основи волонтерської діяльності в умовах надзвичайних ситуацій

Проаналізуйте правове регулювання волонтерської діяльності під час надзвичайних ситуацій в Україні та на міжнародному рівні. Як змінюється правовий статус волонтерів під час введення надзвичайного стану? Розкрийте особливості координації волонтерських організацій з органами державної влади та службами екстреного реагування. Які додаткові права та обов'язки набувають волонтери в кризових умовах? Проаналізуйте механізми забезпечення безпеки волонтерів та їх правового захисту під час роботи в зонах підвищеного ризику.

2. Волонтерство в умовах збройних конфліктів: міжнародно-правове регулювання. Дослідіть застосування норм міжна-

родного гуманітарного права до волонтерської діяльності в зонах збройних конфліктів. Проаналізуйте принципи розрізнення, пропорційності та обережності у контексті захисту волонтерів. Як Женевські конвенції та їх додаткові протоколи регулюють статус цивільних осіб, які надають гуманітарну допомогу? Розкрийте поняття «прямої участі у військових діях» та його значення для волонтерів. Які гарантії міжнародного права щодо доступу гуманітарної допомоги до постраждалого населення?

3. Правовий статус волонтерів у зоні воєнних дій: український досвід. Проаналізуйте еволюцію правового регулювання волонтерської діяльності в Україні з 2014 року в контексті збройної агресії. Які зміни внесені до законодавства про волонтерство в умовах воєнного стану? Розкрийте особливості правового статусу військових волонтерів та цивільних волонтерів, що працюють в зоні бойових дій. Як регулюються питання відповідальності волонтерів за дії в зоні конфлікту? Проаналізуйте механізми соціального захисту волонтерів та членів їх сімей у випадку загибелі або поранення.

4. Координація міжнародної гуманітарної допомоги в кризових ситуаціях. Дослідіть правові механізми координації діяльності міжнародних та національних волонтерських організацій під час гуманітарних криз. Проаналізуйте роль ООН, зокрема Управління з координації гуманітарних справ (ОСНА), у координації волонтерської діяльності. Як функціонує кластерний підхід до координації гуманітарного реагування? Розкрийте правові аспекти взаємодії державних органів приймаючої країни з міжнародними волонтерськими організаціями. Які виклики виникають при узгодженні різних правових систем та стандартів?

5. Цифровізація та технологічні інновації у волонтерстві: правові виклики

Проаналізуйте правові аспекти цифрової трансформації волонтерської діяльності. Як регулюється онлайн-волонтерство та віртуальна гуманітарна допомога? Розкрийте правові виклики використання штучного інтелекту, blockchain-технологій та дронів у волонтерській діяльності. Які вимоги до захисту персональних даних при цифровому волонтерстві? Проаналізуйте правові аспекти краудсорсингу та краудфандингу для гуманітарних цілей. Як міжнародне право адаптується до технологічних змін у сфері волонтерства?

Завдання

Завдання 1: Міжнародна гуманітарна організація планує розгорнути волонтерську програму в зоні активних бойових дій для допомоги цивільному населенню.

Проаналізуйте застосовні норми міжнародного гуманітарного права

Розробіть детальний протокол безпеки для волонтерів

Створіть систему правового захисту та страхування

Підготуйте процедури взаємодії з військовими та правоохоронними органами

Розробіть механізми евакуації у надзвичайних ситуаціях

Створіть систему документування та звітування про інциденти

Підготуйте правову експертизу відповідності діяльності міжнародному праву

Завдання 2: Ситуація: Необхідно організувати гуманітарний коридор для евакуації цивільних з оточеного міста, залучивши міжнародних та місцевих волонтерів.

Проаналізуйте правові основи створення гуманітарних коридорів

Визначте статус волонтерів у гуманітарному коридорі.

Завдання 2: Розробіть концепцію цифрової платформи для координації волонтерської діяльності під час надзвичайних ситуацій.

Технічні та правові вимоги:

Забезпечити швидку реєстрацію та верифікацію волонтерів

Створити систему геолокації та координації в реальному часі

Передбачити захист персональних даних та конфіденційність

Розробити модулі для різних типів криз (природні, техногенні, військові)

Забезпечити інтеграцію з державними системами реагування

Створити механізми транскордонної співпраці

Врахувати вимоги кібербезпеки та стійкості до кібератак

Завдання 4: Документи для аналізу: Статут волонтерської організації, угода з державним органом, меморандум з міжнародним донором, страховий поліс волонтерів.

Проведіть комплексну правову експертизу документів
Виявіть невідповідності національному та міжнародному праву
Оцініть повноту правового захисту волонтерів
Проаналізуйте розподіл відповідальності між сторонами
Визначте прогалини у правовому регулюванні

Завдання 5: Сценарій: Переговори про доступ міжнародних волонтерських організацій до зони природної катастрофи в країні з авторитарним режимом.

Учасники симуляції:

Представники уряду країни-реципієнта
Делегація ООН та міжнародних організацій
Керівники волонтерських організацій
Представники донорських країн
Місцеві громадські активісти
Журналісти та правозахисники

Мета: Досягти угоди про умови надання гуманітарної допомоги з максимальним доступом для волонтерів

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1.

Історія становлення міжнародної благодійної та волонтерської діяльності. Міжнародно-правові акти у сфері волонтерства та благодійності (ООН, ЄС, Рада Європи)

Питання:

1. Проаналізуйте резолюцію ГА ООН «Рекомендації щодо підтримки волонтерства» (2001).
2. Яке значення має Міжнародний рік волонтерів (2001) для розвитку правової бази?
3. Розгляньте цілі Програми добровольців ООН (UNV) та її правові основи.
4. Як документи у сфері прав дитини регулюють участь неповнолітніх у волонтерстві?
5. Проаналізуйте норми щодо гендерної рівності у волонтерській діяльності.
6. Які положення стосуються волонтерства у документах про права інвалідів?

Завдання 1. Визначте як цифрові технології змінюють правове регулювання волонтерства?

Проаналізуйте правові аспекти онлайн-волонтерства та краудсорсингу.

Які нові види відповідальності виникають у цифрову епоху?

Завдання 2. Як на вашу думку пандемія COVID-19 вплинула на правове регулювання волонтерства?

Завдання 3. Визначте які тенденції розвитку міжнародного права у сфері волонтерства ви бачите?

Тема 2.

Поняття волонтерської та благодійної діяльності. Основні принципи волонтерської та благодійної діяльності: добровільність, гуманізм

Питання:

1. Що означає «добровільність» у контексті волонтерської діяльності? Як законодавство забезпечує принцип добровільності волонтерства? Чи може роботодавець зобов'язати працівника займатися волонтерством? Проаналізуйте правові межі «примусового» волонтерства у навчальних закладах. Які санкції передбачені за порушення принципу добровільності? Чи може волонтер нести юридичну відповідальність за відмову від діяльності?

2. Чи означає безоплатність повну відсутність будь-якої компенсації? Проаналізуйте допустимі форми компенсації витрат волонтерам. Як розмежувати компенсацію витрат та приховану оплату праці? Чи може волонтер отримувати нематеріальні винагороди?

3. Як забезпечити рівні можливості участі у волонтерській діяльності? Проаналізуйте проблему дискримінації у волонтерських організаціях. Чи допустимі обмеження щодо окремих категорій волонтерів? Як поєднати принцип недискримінації з вимогами безпеки?

4. Що включає принцип прозорості у волонтерській діяльності? Проаналізуйте механізми забезпечення підзвітності волонтерських організацій. Які санкції за порушення принципу прозорості?

Правове моделювання

Завдання: Розробіть проект положення про волонтерську діяльність для організації.

Вимоги: Включіть визначення основних понять . Закріпіть принципи діяльності . Передбачте механізми їх забезпечення . Визначте процедури вирішення конфліктів.

Тема 3.

Правовий статус волонтерів та благодійних організацій: порівняльний аналіз. Правові гарантії та обов'язки волонтерів у міжнародному праві. Правовий статус благодійних організацій

Питання:

1. Які організаційно-правові форми можуть мати благодійні організації?

Порівняйте статус благодійного фонду та благодійної асоціації. Проаналізуйте особливості міжнародних благодійних організацій. Процедури створення та реєстрації. Які вимоги до установчих документів благодійних організацій? Проаналізуйте процедуру державної реєстрації благодійних організацій. Які органи здійснюють контроль за діяльністю благодійних організацій?

Чи можуть існувати незареєстровані благодійні ініціативи? Яким обсягом правоздатності володіють благодійні організації? Проаналізуйте обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності. Які особливості цивільно-правової відповідальності благодійних організацій?

Чи можуть благодійні організації бути учасниками політичної діяльності?

2. Які особливості права власності благодійних організацій? Проаналізуйте право благодійних організацій на отримання пожертв. Які обмеження щодо розпорядження майном благодійних організацій? Чи можуть благодійні організації здійснювати інвестиційну діяльність?

3. Які основні обов'язки визначаються статутом благодійної організації? Проаналізуйте обов'язок дотримання благодійних цілей діяльності. Які обов'язки щодо використання коштів та майна? Чи може благодійна організація змінювати свої цілі?

4. Порівняйте підходи різних країн до регулювання цих відносин. Які кращі практики можна запозичити з міжнародного досвіду? Проаналізуйте тенденції розвитку правового регулювання. Які виклики постають перед національними правовими системами?

Моделювання документів

Завдання: Розробіть Зразок договору між волонтером та організацією. Положення про права та обов'язки волонтерів. Процедуру вирішення конфліктів

Завдання: Знайдіть та проаналізуйте судові рішення щодо: Відповідальності волонтерів.

Конфліктів між волонтерами та організаціями. Порушення прав волонтерів

Завдання: Експертиза статуту. Проведіть правову експертизу статуту благодійної організації на предмет: відповідності законодавству. Повноти прав та обов'язків. Ефективності процедур управління

Тема 4. Правове регулювання транскордонної благодійної діяльності та міжнародної гуманітарної допомоги

Питання:

1. Як сучасні виклики (цифровізація, кібербезпека, використання штучного інтелекту, боротьба з тероризмом, пандемії) впливають на правове регулювання транскордонної благодійності? Які нові правові механізми потрібні для регулювання онлайн-благодійності, краудфандингу та використання криптовалют?

2. Як вирішуються конфлікти юрисдикції у транскордонній благодійній діяльності, коли організація зареєстрована в одній країні, працює в іншій, а фінансування отримує з третьої? Проаналізуйте види правової відповідальності суб'єктів міжнародної благодійності та механізми її реалізації.

3. Оцініть ефективність існуючої системи правового регулювання транскордонної благодійності та міжнародної гуманітарної допомоги. Які тенденції розвитку ви бачите? Проаналізуйте кращі практики різних країн та міжнародних організацій. Чи потрібна окрема міжнародна конвенція про транскордонну благодійність, і які елементи вона повинна містити.

Завдання: Проведіть правову експертизу угоди між урядом та міжнародною організацією про надання гуманітарної допомоги:

Перевірте відповідність міжнародному праву

Оцініть збалансованість прав та обов'язків

Визначте прогалини та ризики
Запропонуйте поправки

Завдання: *Моделювання переговорів*

Сценарій: Переговори про доступ гуманітарної організації до зони конфлікту.

Учасники:

Представники урядів конфліктуючих сторін

Міжнародні гуманітарні організації

Представники ООН

Місцеві громадські організації

Мета: Досягти угоди про безпечний та ефективний доступ

Завдання : *Розслідування порушень*

Ситуація: Звинувачення міжнародної організації у порушенні принципів нейтральності та неупередженості.

Завдання:

Розробіть процедуру розслідування

Визначте критерії оцінки доказів

Запропонуйте можливі санкції

Створіть механізм запобігання повтору

Завдання: *Законопроектна робота*

Підготуйте проект змін до національного законодавства для:

Спрощення процедур для міжнародних благодійних організацій

Забезпечення ефективного контролю

Захисту національних інтересів

Відповідності міжнародним стандартам

Завдання: *Стратегічне планування*

Розробіть стратегію розвитку транскордонної благодійності на національному рівні:

Проаналізуйте поточний стан

Визначте цілі та пріоритети

Запропонуйте правові механізми

Розробіть план імплементації

Тема 5.

Законодавство України про волонтерську та благодійну діяльність

Питання:

1. Проаналізуйте зміни у правовому регулюванні волонтерської та благодійної діяльності в Україні в умовах воєнного стану з 2022 року. Які спеціальні норми застосовуються до волонтерських організацій під час збройної агресії?

2. Визначте особливості координації волонтерської діяльності з державними органами в умовах війни. Як регулюється діяльність міжнародних волонтерських та благодійних організацій на території України?

3. Проведіть аналіз змін у законодавстві України про волонтерство та благодійність з початку повномасштабної війни. Оцініть адекватність правових норм викликам воєнного часу та запропонуйте необхідні законодавчі ініціативи.

4. Розкрийте види юридичної відповідальності суб'єктів волонтерської та благодійної діяльності за українським законодавством. Які порушення можуть призвести до кримінальної, адміністративної або цивільної відповідальності?

5. Проаналізуйте механізми захисту прав волонтерів, благодійників та отримувачів допомоги. Які процедури оскарження рішень та вирішення спорів передбачені законом? Розгляньте судову практику щодо притягнення до відповідальності у сфері благодійної діяльності. 6. Підготуйте правову позицію для захисту благодійної організації, обвинуваченої у нецільовому використанні коштів, або волонтера, якому відмовили у наданні інформації про діяльність організації.

Завдання : Порівняльно-правовий аналіз

Порівняйте українське законодавство про волонтерство з законодавством двох країн ЄС (на вибір):

Складіть порівняльну таблицю основних норм

Визначте кращі практики зарубіжних країн

Оцініть ступінь гармонізації з європейськими стандартами

Розробіть рекомендації щодо адаптації українського законодавства

Завдання : Проаналізуйте конкретний випадок конфлікту між волонтерською організацією та державним органом: Визначте правові підстави позицій сторін. Оцініть відповідність дій чинному законодавству. Запропонуйте варіанти вирішення конфлікту. Розробіть рекомендації щодо запобігання подібним ситуаціям

Завдання : Підготовка аналітичної записки

Підготуйте аналітичну записку для органу державної влади з питання вдосконалення законодавства про благодійність, включаючи:

Аналіз поточного стану правового регулювання
Виявлені проблеми та прогалини
Міжнародний досвід та кращі практики
Конкретні пропозиції щодо змін у законодавстві
Очікувані результати від впровадження змін

Тема 6.

**Благодійна та волонтерська діяльність
в Україні: організаційні форми**

Питання:

1. Проаналізуйте роль релігійних організацій у благодійній діяльності України та їх організаційні особливості. Які організаційно-правові форми можуть використовувати релігійні організації для здійснення благодійності? Розкрийте специфіку конфесійної благодійності: православної, католицької, протестантської, ісламської та іудейської традицій. Як регулюються відносини між релігійними та світськими благодійними організаціями?

2. Дослідіть організаційні форми міжнародної благодійної та волонтерської діяльності в Україні. Проаналізуйте статус та особливості функціонування іноземних благодійних організацій, міжнародних неурядових організацій та їх українських відділень. Як організовується діяльність міжнародних волонтерських програм? Які організаційні виклики виникають при транскордонній благодійній співпраці?

3. Розкрийте нові організаційні форми благодійної та волонтерської діяльності, що виникли з розвитком цифрових технологій. Проаналізуйте краудфандингові платформи, онлайн-волонтерство

та віртуальні благодійні організації. Які організаційні та правові особливості характерні для цифрової благодійності? Як традиційні організації адаптують свою структуру до цифрової епохи?

4. Проаналізуйте організаційні форми координації та об'єднання благодійних і волонтерських організацій в Україні. Розкрийте роль парасольних організацій, коаліцій, платформ та мереж у секторі. Як функціонують регіональні та тематичні об'єднання організацій? Які переваги та виклики мережевої організації благодійної діяльності?

5. Дослідіть трансформацію організаційних форм благодійної та волонтерської діяльності в Україні під впливом кризових ситуацій (пандемія COVID-19, військова агресія з 2014 та 2022 років). Проаналізуйте виникнення нових організаційних моделей, адаптацію існуючих структур та зміни у координації діяльності. Які організаційні інновації виявилися найбільш ефективними в умовах кризи?

Завдання : Спроектуйте модель регіонального об'єднання благодійних організацій:

- Визначте мету та завдання об'єднання
- Розробіть організаційну структуру та управління
- Створіть систему членства та фінансування
- Передбачте механізми координації діяльності членів
- Розробіть систему комунікації та обміну досвідом
- Врахуйте правові аспекти функціонування

Завдання: *Аналіз корпоративної благодійності*

Завдання: Дослідіть організаційні моделі корпоративної соціальної відповідальності 2-3 великих українських компаній:

- Проаналізуйте організаційні структури CSR-підрозділів
- Вивчіть форми корпоративної благодійності та волонтерства
- Оцініть ефективність різних організаційних рішень
- Визначте кращі практики та інноваційні підходи
- Запропонуйте рекомендації щодо вдосконалення

Тема 7.

Податкові та фінансові аспекти функціонування благодійних і волонтерських організацій

Питання:

1. Дослідіть особливості валютного регулювання операцій благодійних організацій з іноземними контрагентами. Які вимоги валютного законодавства поширюються на отримання міжнародних грантів та пожертв? Проаналізуйте процедуру відкриття валютних рахунків благодійними організаціями. Які документи необхідні для оформлення валютних операцій? Розкрийте особливості звітування за валютними операціями та відповідальність за порушення валютного законодавства.

2. Проаналізуйте податкові аспекти волонтерської діяльності в Україні. Чи підлягають оподаткуванню компенсації витрат волонтерам? Розкрийте умови, за яких відшкодування витрат волонтерам не вважається доходом. Які документи повинні оформлятися для підтвердження волонтерських витрат? Проаналізуйте податкові наслідки для організацій, які залучають волонтерів. Які особливості оподаткування міжнародного волонтерства?

3. Дослідіть податкові аспекти корпоративної благодійності в Україні. Чи існують податкові стимули для підприємств, які здійснюють благодійну діяльність? Проаналізуйте умови віднесення благодійних витрат до валових витрат підприємства. Які обмеження встановлені для розміру благодійних витрат? Розкрийте особливості документування корпоративних благодійних операцій. Як впливає корпоративна благодійність на оподаткування прибутку підприємств?

4. Проаналізуйте особливості фінансового планування в благодійних організаціях. Які специфічні фінансові ризики характерні для неприбуткового сектору? Розкрийте принципи диверсифікації джерел фінансування благодійних організацій. Як здійснюється управління ліквідністю та резервами? Проаналізуйте роль ендаументів та цільових капіталів у фінансовій стратегії організацій. Які інструменти фінансового контролю та аудиту використовуються в благодійному секторі?

Завдання: Благодійний фонд отримує значні доходи від інвестиційної діяльності, що може призвести до втрати неприбуткового статусу.

- Проаналізуйте поточну структуру доходів та витрат
- Розробіть стратегію реструктуризації діяльності
- Запропонуйте легальні способи мінімізації податкових ризиків
- Розрахуйте фінансові наслідки різних сценаріїв
- Підготуйте план комунікації зі стейкхолдерами

Завдання: Українська НГО отримала грант від європейського фонду на суму 100 000 євро для реалізації екологічного проекту.

- Оформіть необхідні валютні документи
- Розрахуйте всі податкові зобов'язання
- Складіть план використання коштів з урахуванням валютних ризиків
- Розробіть систему звітності перед донором
- Передбачте процедури повернення невикористаних коштів

Завдання: Велика ІТ-компанія планує створити корпоративну благодійну програму з бюджетом 5 млн грн на рік.

- Розробіть оптимальну організаційну структуру програми
- Проаналізуйте податкові наслідки різних моделей реалізації
- Створіть систему відбору та фінансування проектів
- Розробіть критерії оцінки ефективності програми
- Підготуйте бюджет з урахуванням всіх податкових аспектів

Завдання: У зв'язку з військовими діями благодійна організація втратила 70% звичайних джерел фінансування та змушена кардинально переорієнтувати діяльність.

- Проведіть аналіз фінансового стану організації
- Розробіть антикризовий фінансовий план
- Визначте пріоритетні напрями діяльності та фінансування
- Запропонуйте нові джерела доходів
- Створіть план комунікації з донорами та бенефіціарами

Завдання: Університет планує створити ендаумент-фонд для фінансування стипендіальних програм.

- Розробіть концепцію та структуру ендаумент-фонду

Проаналізуйте правові та податкові аспекти створення
Створіть інвестиційну стратегію управління капіталом
Розробіть систему управління ризиками
Підготуйте бізнес-план з фінансовими прогнозами на 10 років

Тема 8.

Взаємодія держави, міжнародних організацій і НУО у сфері волонтерства. Механізми контролю, звітності та прозорості у благодійній діяльності

Питання:

1. Прозорість як принцип діяльності НУО: правові вимоги та добровільні стандарти. Розкрийте зміст принципу прозорості у діяльності благодійних та волонтерських організацій. Які правові вимоги до публічності інформації про НУО встановлені українським законодавством? Проаналізуйте добровільні стандарти прозорості та підзвітності (Принципи прозорості та підзвітності, стандарти GuideStar, Charity Navigator). Як цифровізація впливає на забезпечення прозорості діяльності НУО? Які механізми громадського контролю за діяльністю благодійних організацій?

2. Механізми внутрішнього контролю та корпоративного управління в НУО. Проаналізуйте систему внутрішнього контролю у неурядових організаціях. Які органи управління та контролю створюються у НУО відповідно до законодавства? Розкрийте роль ради директорів, ревізійної комісії, внутрішнього аудиту у забезпеченні ефективного управління. Як функціонують етичні кодекси та процедури врегулювання конфлікту інтересів? Проаналізуйте кращі практики корпоративного управління у міжнародних НУО та можливості їх адаптації в Україні.

3. Технології та цифрові рішення для забезпечення прозорості та звітності. Дослідіть сучасні технологічні рішення для підвищення прозорості діяльності НУО та спрощення процедур звітності. Як використовуються онлайн-платформи для публікації звітів та взаємодії зі стейкхолдерами? Проаналізуйте роль blockchain-технологій у забезпеченні прозорості благодійних операцій. Які можливості надають системи електронного документообігу для оптимізації процесів контролю? Розкрийте перспективи використання штучного інтелекту для аналізу ефективності НУО.

4. Виклики прозорості та контролю в умовах кризи та надзвичайних ситуацій. Проаналізуйте особливості забезпечення прозорості та контролю за діяльністю НУО в умовах кризи (пандемія, військові дії, природні катастрофи). Як адаптуються механізми звітності та контролю до екстремальних умов? Розкрийте дилему між оперативністю гуманітарного реагування та вимогами прозорості. Які спрощені процедури контролю можуть застосовуватися в кризових ситуаціях? Проаналізуйте досвід України у забезпеченні прозорості гуманітарної допомоги під час війни з 2022 року.

Завдання: У благодійній організації виявлено ознаки нецільового використання коштів на суму 500 000 грн.

Завдання як внутрішнього аудитора:

Розробіть план внутрішнього розслідування

Визначте необхідні документи та докази

Проведіть інтерв'ю з ключовими співробітниками

Оцініть масштаб та наслідки порушень

Розробіть план відновлювальних заходів

Підготуйте звіт для ради директорів

Запропонуйте заходи запобігання повтору

Завдання: Міжнародна НУО планує розширити діяльність в Україні та потребує залучення різноманітних донорів при збереженні високих стандартів прозорості.

Проаналізуйте ландшафт потенційних донорів (державні, приватні, корпоративні, міжнародні)

Розробіть диференційовану стратегію роботи з різними типами донорів

Створіть систему управління відносинами з донорами (CRM)

Розробіть стандарти звітності для різних категорій донорів

Підготуйте політики щодо етичності прийняття пожертв

Створіть процедури due diligence для великих донорів

Завдання: У ЗМІ з'явилися звинувачення проти відомої благодійної організації у нетранспарентному використанні коштів.

Проведіть аналіз ситуації та оцініть репутаційні ризики

Розробіть кризову комунікаційну стратегію

Підготуйте пакет документів для спростування звинувачень

Організуйте прес-конференцію з презентацією фактів
Розробіть план відновлення довіри стейкхолдерів
Створіть систему запобігання подібним кризам у майбутньому

Завдання: Благодійна організація планує використати blockchain-технології для забезпечення повної прозорості руху коштів від донора до бенефіціара.

Дослідіть існуючі blockchain-рішення для НУО
Розробіть концепцію власної blockchain-платформи
Визначте технічні вимоги та архітектуру системи
Проаналізуйте правові аспекти використання blockchain
Розрахуйте вартість розробки та впровадження
Створіть план навчання персоналу та стейкхолдерів
Розробіть систему оцінки ефективності впровадження

Завдання: Проведіть порівняльне дослідження систем контролю за діяльністю НУО у трьох країнах (Україна + 2 країни ЄС на вибір).

Параметри порівняння:

Правові основи та інституційна структура контролю
Вимоги до реєстрації та звітності
Процедури перевірок та санкції
Механізми громадського контролю
Рівень цифровізації процесів
Баланс між контролем та автономією НУО

Результат: Підготуйте аналітичний звіт з рекомендаціями щодо вдосконалення української системи.

Тема 9.

Правові аспекти волонтерства в умовах надзвичайних ситуацій і збройних конфліктів.

Сучасні виклики й перспективи розвитку міжнародної волонтерської та благодійної діяльності

Питання:

1. Нові форми гуманітарного волонтерства. Дослідіть правові аспекти волонтерської діяльності в контексті кліматичних змін та екологічних катастроф. Проаналізуйте концепцію «кліматичного

волонтерства» та її правове закріплення. Як регулюється міжнародна співпраця у сфері превентивного гуманітарного реагування? Розкрийте правові механізми захисту «кліматичних мігрантів» та роль волонтерських організацій. Які нові правові інструменти потрібні для регулювання довгострокового відновлення після екологічних катастроф? Проаналізуйте принцип «не нашкодь» у контексті екологічного волонтерства.

2. Боротьба з тероризмом та її вплив на волонтерську діяльність. Проаналізуйте вплив антитерористичного законодавства на діяльність волонтерських та благодійних організацій. Як заходи протидії фінансуванню тероризму впливають на міжнародні благодійні перекази? Розкрийте поняття «звуження гуманітарного простору» та його правові причини. Які механізми забезпечення балансу між безпекою та гуманітарним імперативом? Проаналізуйте правові гарантії захисту волонтерів від необґрунтованих звинувачень у підтримці тероризму. Як міжнародне право регулює доступ гуманітарної допомоги до територій, контрольованих недержавними збройними групами?

3. Пандемічні виклики та адаптація правового регулювання волонтерства. Дослідіть правові зміни у регулюванні волонтерської діяльності під час пандемії COVID-19. Проаналізуйте баланс між охороною здоров'я та правом на волонтерську діяльність. Як адаптувалися процедури реєстрації, звітності та контролю волонтерських організацій до пандемічних обмежень? Розкрийте правові аспекти телемедицини та дистанційного волонтерства. Які уроки пандемії для майбутнього правового регулювання кризового волонтерства? Проаналізуйте міжнародну співпрацю у сфері волонтерства під час глобальних пандемій.

4. Гендерні аспекти та права вразливих груп у волонтерстві. Проаналізуйте правове забезпечення гендерної рівності та захисту прав вразливих груп у волонтерській діяльності. Як міжнародне право регулює участь жінок у гуманітарних операціях в зонах конфлікту? Розкрийте правові механізми захисту дітей-волонтерів та молодіжного волонтерства. Які особливості правового статусу волонтерів з інвалідністю? Проаналізуйте правові аспекти роботи з біженцями, внутрішньо переміщеними особами та іншими вразливими групами. Як забезпечується недискримінація та інклюзивність у волонтерських програмах?

5. Майбутнє міжнародного права волонтерства: тенденції та перспективи. Оцініть сучасні тенденції розвитку міжнародного правового регулювання волонтерської та благодійної діяльності. Чи потрібна окрема міжнародна конвенція про волонтерство? Проаналізуйте перспективи кодифікації норм про транскордонне волонтерство. Як глобалізація та регіоналізація впливають на правове регулювання волонтерства? Розкрийте роль м'якого права та саморегулювання у майбутньому розвитку сектору. Які нові правові інституції та механізми можуть з'явитися для регулювання глобального волонтерства? Проаналізуйте виклики штучного інтелекту та автоматизації для майбутнього волонтерської діяльності.

Завдання : «Blockchain для прозорості гуманітарної допомоги: правові можливості та обмеження»

Дослідіть існуючі blockchain-проекти у гуманітарній сфері

Проаналізуйте правові переваги та виклики технології

Оцініть відповідність різних blockchain-рішень вимогам конфіденційності

Розробіть правову модель використання смарт-контрактів

Визначте юрисдикційні питання децентралізованих платформ

Підготуйте рекомендації для регуляторів

Створіть прототип правової архітектури blockchain-системи

Завдання: Благодійна організація не може переказати кошти для медичної допомоги в регіоні, де діють санкції проти терористичних організацій.

Проаналізуйте застосовні санкційні режими та антитерористичне законодавство

Дослідіть можливості отримання гуманітарних винятків

Розробіть процедури due diligence для уникнення порушень

Підготуйте альтернативні механізми надання допомоги

Створіть систему моніторингу використання коштів

Розробіть стратегію адвокації для зміни законодавства

Підготуйте правову позицію для судового оскарження обмежень

Завдання : Створіть комплекс правових стандартів для нового напрямку – кліматичного волонтерства.

Компоненти для розробки:

Визначення та класифікація кліматичного волонтерства

Кваліфікаційні вимоги до кліматичних волонтерів

Етичні принципи роботи з кліматичними мігрантами

Стандарти безпеки при роботі в екстремальних кліматичних умовах

Процедури міжнародної співпраці у кліматичному реагуванні

Механізми фінансування довгострокових програм

Системи моніторингу та оцінки екологічного впливу

Завдання : Планування волонтерської діяльності у період пост-конфліктного відновлення в умовно звільненому регіоні.

Проаналізуйте особливості правового статусу території у перехідний період

Розробіть модель взаємодії з тимчасовою адміністрацією

Створіть систему верифікації та відбору волонтерів

Підготуйте процедури роботи з травмованим населенням

Розробіть механізми документування воєнних злочинів волонтерами

Створіть систему психологічної підтримки волонтерів

Передбачте процедури передачі повноважень місцевим структурам

СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ

(спільний перелік термінів
у сфері благодійності та волонтерства)

А

Активізм – діяльність, спрямована на соціальні зміни через пряму дію та адвокацію.

Акредитація – процедура офіційного визнання компетентності організації або волонтера відповідними органами для здійснення певного виду діяльності.

Акредитація волонтерів – процедура офіційного визнання кваліфікації волонтерів для роботи у специфічних сферах (медицина, освіта, кризове реагування).

Альтернативна цивільна служба – заміна військової служби на громадянську роботу з соціально корисною діяльністю.

Альтруїзм – безкорисливе служіння іншим людям, готовність жертвувати власними інтересами заради блага інших.

Аудит благодійної організації – незалежна перевірка фінансової звітності та діяльності організації на предмет законності, ефективності та прозорості.

Б

Бенефіціар – особа, на користь якої здійснюється благодійна діяльність.

Бернаут (вигорання волонтерів) – стан фізичного та емоційного виснаження внаслідок тривалої волонтерської діяльності.

Благодійна діяльність – добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара.

Благодійна організація – неприбуткова організація, створена для здійснення благодійної діяльності в інтересах суспільства або окремих категорій осіб.

Благодійна установа – організація, створена засновником (засновниками) шляхом виділення майна для досягнення благодійних цілей.

Благодійний фонд – неприбуткова організація, створена шляхом об'єднання майна засновників для досягнення благодійних цілей.

Благодійник – фізична або юридична особа, яка здійснює благодійну діяльність.

Благодійність – добровільна діяльність фізичних та юридичних осіб з безкорисливої передачі коштів, майна, надання послуг, виконання робіт, спрямована на досягнення суспільно корисних цілей.

Buddy-система – система наставництва, коли досвідчений волонтер опікується новачком.

В

Віртуальне волонтерство – волонтерська діяльність, що здійснюється дистанційно через інтернет.

Волонтер (доброволець) – фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання послуг без отримання заробітної плати, винагороди, гонорару тощо.

Волонтерська діяльність – добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерських послуг.

Волонтерська організація – юридична особа, створена відповідно до закону, статутною діяльністю якої є організація та здійснення волонтерської діяльності.

Волонтерська програма – структурований план волонтерської діяльності з визначеними цілями, завданнями та ресурсами.

Волонтерське лідерство – процес впливу волонтерів на інших для досягнення спільних цілей.

Волонтерський координатор – особа, відповідальна за організацію, навчання та підтримку волонтерів.

Волонтерський менеджмент – система управління волонтерськими ресурсами в організації.

Волонтерський сертифікат – документ, що підтверджує участь особи у волонтерській діяльності та набуті компетенції.

Волонтерський туризм – поєднання подорожей з волонтерською роботою в іншій країні або регіоні.

Волонтерські години – час, витрачений на волонтерську діяльність (використовується для обліку та звітності).

Волонтерські послуги – роботи та послуги, що виконуються волонтерами за їх власним бажанням на безоплатній основі.

Г

Громадянська журналістика – волонтерська діяльність з висвітлення подій громадянами-непрофесіоналами.

Гранд (грант) – безповоротна фінансова допомога, надана на конкурсній основі для реалізації конкретного проекту або програми.

Грантодавець – фізична або юридична особа, яка надає гранти.

Грантоотримувач – особа, яка отримує грант для реалізації проекту або програми.

Група взаємопідтримки – неформальне об'єднання волонтерів для психологічної підтримки один одного.

Гуманітарна допомога – матеріальна допомога (товари, продукти харчування, медикаменти, одяг тощо), що надається безоплатно для задоволення гуманітарних потреб населення.

Гуманітарне волонтерство – волонтерська діяльність в умовах надзвичайних ситуацій та кризових періодів.

Д

Дебрифінг – обговорення досвіду після завершення волонтерської діяльності для аналізу та покращення.

Державно-громадське партнерство – взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у вирішенні суспільно значущих завдань.

Добровільна пожежна служба – громадська організація волонтерів для пожежогасіння та рятувальних робіт.

Донор – фізична або юридична особа, яка добровільно безоплатно передає кошти, майно або надає послуги благодійним організаціям.

Донорство – добровільна безоплатна діяльність з передачі ресурсів для благодійних цілей.

Довгострокове волонтерство – волонтерська діяльність тривалістю понад 6 місяців.

Е

Емоційна підтримка – психологічна допомога, що надається волонтерами.

Емпатія – здатність розуміти та співчувати іншим, важлива якість волонтера.

Ендаумент – цільовий капітал, призначений для інвестування з метою отримання доходу для фінансування статутної діяльності неприбуткових організацій.

Етичний кодекс – сукупність етичних норм та принципів, якими керується організація у своїй діяльності.

Еколого-освітнє волонтерство – діяльність з поширення екологічних знань та формування екологічної свідомості.

Експертне волонтерство – волонтерська діяльність кваліфікованих фахівців (про боно).

Ж

Жертводавець – особа, яка робить пожертви на благодійні цілі.

Жіноче волонтерство – волонтерська діяльність, орієнтована на вирішення гендерних питань.

З

Засновник – особа, яка створює благодійну організацію та формує її початковий капітал.

Залучення волонтерів – процес пошуку, відбору та мотивації людей до волонтерської діяльності.

Звітність – система документів, що відображають діяльність та фінансовий стан благодійної організації.

Зворотний зв'язок – інформація про результати волонтерської роботи, що надається учасникам.

І

Інклюзивне волонтерство – волонтерська діяльність, що забезпечує участь людей з інвалідністю та інших маргіналізованих груп.

Індивідуальне волонтерство – самостійна волонтерська діяльність поза організаційними структурами.

Інтеграційне волонтерство – волонтерська робота з мігрантами та біженцями для їх адаптації.

Ініціативна група – неформальне об'єднання осіб для вирішення конкретної суспільної проблеми.

Інституційний донор – організація (фонд, корпорація, міжнародна організація), що надає фінансову підтримку благодійним програмам.

К

Корпоративна благодійність – благодійна діяльність, що здійснюється комерційними організаціями.

Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) – концепція, відповідно до якої компанії добровільно інтегрують соціальні та екологічні аспекти у свою діяльність.

Корпоративне волонтерство – організована роботодавцем волонтерська діяльність працівників компанії.

Короткострокове волонтерство – волонтерська діяльність тривалістю до 6 місяців.

Краудфандинг – залучення коштів від великої кількості людей для фінансування проєктів через онлайн-платформи.

Кризове волонтерство – швидке реагування волонтерів на надзвичайні ситуації.

Кваліфіковане волонтерство – використання професійних навичок у волонтерській діяльності.

М

Меценатство – покровительство науці, мистецтву, культурі з боку заможних осіб або організацій.

Менторство – довгострокові відносини підтримки між досвідченим волонтером і новачком.

Мікроволонтерство – короточасні волонтерські завдання, що можна виконати за кілька хвилин або годин.

Місія організації – основна мета та призначення організації, що відображає її цінності та напрями діяльності.

Молодіжне волонтерство – волонтерська діяльність осіб віком від 14 до 35 років.

Моніторинг – систематичне спостереження та оцінка виконання програм та проєктів.

Мотивація волонтерів – чинники, що спонукають людей до безоплатної діяльності.

Н

Навчання волонтерів – процес підготовки волонтерів до виконання специфічних завдань.

Неприбуткова організація – юридична особа, яка не має на меті одержання прибутку для його подальшого розподілу між учасниками.

Неурядова організація (НУО) – недержавна неприбуткова організація, створена громадянами для захисту їх інтересів та вирішення суспільних проблем.

Неформальне навчання – освіта, отримана через волонтерський досвід поза формальною системою.

О

Одноразове волонтерство – участь у разових волонтерських заходах без довгострокових зобов'язань.

Онборд (введення) – процес адаптації нових волонтерів в організації.

Онлайн-волонтерство – волонтерська робота через інтернет-платформи.

Організація громадянського суспільства – недержавна неприбуткова організація, створена для захисту інтересів громадян та вирішення суспільних проблем.

П

Партисипативне волонтерство – залучення бенефіціарів як співучасників волонтерських програм.

Пожертва – безоплатна передача коштів або майна для благодійних цілей.

Превентивне волонтерство – діяльність, спрямована на запобігання соціальним проблемам.

Програма – сукупність взаємопов'язаних проєктів, об'єднаних спільною метою.

Проект – комплекс заходів, спрямованих на досягнення конкретних цілей у визначені терміни з обмеженими ресурсами.

Прозорість – відкритість діяльності організації для громадськості та стейкхолдерів.

Про боно – безоплатне надання професійних послуг (юридичних, медичних, консультаційних).

Психосоціальна підтримка – волонтерська діяльність з надання емоційної та соціальної допомоги.

Р

Реабілітація – комплекс заходів, спрямованих на відновлення здоров'я, соціального статусу людини.

Рекрутинг волонтерів – процес пошуку та залучення нових волонтерів.

Ретенція волонтерів – утримання волонтерів у організації протягом тривалого часу.

Рефлексія – усвідомлений аналіз волонтерського досвіду для особистого розвитку.

С

Самоорганізоване волонтерство – волонтерська діяльність, ініційована самими громадянами без участі формальних організацій.

Сезонне волонтерство – волонтерська робота у певні періоди року (фестивалі, збір урожаю тощо).

Спеціалізоване волонтерство – діяльність у конкретних сферах (медицина, освіта, екологія).

Спонсорство – надання коштів або майна на умовах реклами або іншої вигоди для спонсора.

Статутна діяльність – діяльність організації відповідно до цілей, визначених у статуті.

Стейкхолдери – зацікавлені сторони, які впливають на діяльність організації або відчувають вплив від неї.

Стихійне волонтерство – спонтанна мобілізація волонтерів у відповідь на кризові ситуації.

Супервізія волонтерів – професійна підтримка та контроль діяльності волонтерів.

Т

Таргетинг – точне визначення цільової аудиторії для благодійних програм.

Тімбілдинг – заходи для згуртування волонтерської команди.

Транспарентність – прозорість, відкритість діяльності організації.

Травма-інформований підхід – врахування можливого травматичного досвіду при роботі з волонтерами та бенефіціарами.

Тренінг волонтерів – навчальні заходи для розвитку необхідних компетенцій.

У

Університетське волонтерство – волонтерські програми у вищих навчальних закладах.

Управління волонтерськими ресурсами – систематичний підхід до організації волонтерської діяльності.

Управління проектами – застосування знань, навичок, інструментів та методів для досягнення цілей проекту.

Ф

Фандрейзинг – діяльність з залучення фінансових та інших ресурсів для реалізації проектів та програм.

Фасилітація – процес допомоги групі волонтерів у досягненні цілей.

Філантропія – людинолюбство, благодійна діяльність, спрямована на покращення добробуту людей.

Фонд – організація, створена для акумулювання та розподілу коштів на благодійні цілі.

Х

Хакатон – волонтерський захід для розробки ІТ-рішень соціальних проблем.

Ц

Цільова група – конкретна категорія осіб, на яку спрямована діяльність благодійної організації.

Цільова мобілізація – залучення волонтерів для конкретних завдань або проектів.

Цільове волонтерство – волонтерська діяльність, спрямована на вирішення конкретної проблеми.

Цільові кошти – кошти, передані для конкретних цілей відповідно до волі жертводавця.

Цільовий капітал – сукупність грошових коштів та іншого майна, які передаються у власність організації для отримання доходу.

Цифрове волонтерство – використання цифрових технологій у волонтерській діяльності.

Ч

Членство – участь фізичної або юридичної особи в діяльності організації на правах, визначених статутом.

Ш

Шефська допомога – довгострокова опіка волонтерів над певними особами або закладами.

Шефство – форма благодійної допомоги, що передбачає постійну опіку над певною особою або організацією.

Школа волонтерів – навчальна програма для підготовки волонтерів.

Ю

Юридична особа приватного права – організація, створена фізичними або юридичними особами для досягнення певних цілей.

Міжнародна термінологія

Accountability – підзвітність

Advocacy – адвокація, захист інтересів

Capacity Building – розбудова спроможностей

CBO (Community-Based Organization) – громадська організація

Civic engagement – громадянська участь

Community service – громадські роботи

Corporate volunteering – корпоративне волонтерство

CSO (Civil Society Organization) – організація громадянського суспільства

Digital volunteering – цифрове волонтерство

Disaster response volunteering – волонтерство у надзвичайних ситуаціях

Due Diligence – належна перевірка

Emergency volunteering – екстрене волонтерство

Empowerment – розширення можливостей

Episodic volunteering – епізодичне волонтерство

Formal volunteering – формальне волонтерство

Good Governance – належне врядування

Impact Assessment – оцінка впливу

Informal volunteering – неформальне волонтерство

INGO (International Non-Governmental Organization) – міжнародна неурядова організація

Micro-volunteering – мікрволонтерство

NGO (Non-Governmental Organization) – неурядова організація

NPO (Non-Profit Organization) – неприбуткова організація

Service learning – навчання через служіння

Skills-based volunteering – кваліфіковане волонтерство

Spontaneous volunteering – спонтанне волонтерство

Sustainability – сталість, життєздатність

Volunteer burnout – вигорання волонтерів

Volunteer matching – підбір волонтерів

Volunteer recognition – визнання волонтерів

Volunteer retention – утримання волонтерів

Volunteer screening – перевірка волонтерів

Voluntourism – волонтерський туризм

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Історичні витоки благодійної діяльності від античності до середньовіччя.
2. Роль релігійних традицій у формуванні основ волонтерської діяльності.
3. Передумови створення Міжнародного Комітету Червоного Хреста у 1863 році.
4. Вплив світових війн на розвиток міжнародного волонтерського руху.
5. Основні принципи Женевських конвенцій 1949 року та їх значення для гуманітарної діяльності.
6. Положення Додаткових протоколів до Женевських конвенцій 1977 та 2005 років щодо волонтерства та благодійності.
7. Роль ООН у розвитку міжнародного волонтерства (резолюції, програми).
8. Програми волонтерів ООН (UNV)
9. Правове регулювання волонтерської діяльності в системі Європейського Союзу.
10. Європейський корпус солідарності: правові основи та механізми функціонування.
11. Роль Ради Європи у стандартизації волонтерської діяльності.
12. Поняття «волонтерство» та «благодійність» у міжнародному праві.
13. Основні ознаки волонтерської діяльності.
14. Види волонтерської діяльності за різними критеріями.
15. Форми благодійної діяльності: індивідуальна, організаційна, корпоративна.
16. Принцип добровільності у волонтерській діяльності.
17. Принцип гуманізму як основа благодійної діяльності.
18. Права волонтерів відповідно до міжнародних стандартів.
19. Обов'язки волонтерів у міжнародному праві.
20. Правові гарантії безпеки волонтерів під час здійснення діяльності.
21. Організаційно-правові форми благодійних організацій.

22. Міжнародні стандарти регулювання діяльності благодійних та волонтерських організацій
23. Реєстрація та легалізація благодійних організацій.
24. Правові основи транскордонної благодійної діяльності.
25. Здійснення міжнародної гуманітарної допомоги: проблемні питання
26. Правовий режим діяльності іноземних благодійних організацій.
27. Митні процедури для гуманітарних вантажів.
28. Особливості валютного регулювання благодійної діяльності.
29. Загальна характеристика Закону України «Про волонтерську діяльність» (2011).
30. Структура та основні положення Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (2012).
31. Права та обов'язки волонтерів за українським законодавством.
32. Особливості правового регулювання волонтерської діяльності під час воєнного стану.
33. Підзаконні нормативно-правові акти у сфері волонтерства та благодійності.
34. Організаційно-правові форми волонтерських організацій в Україні.
35. Статус та діяльність міжнародних благодійних асоціацій в Україні
36. Процедура створення та реєстрації благодійного фонду.
37. Сучасні тенденції та інновації у діяльності благодійних організацій.
38. Корпоративне волонтерство: проблемні питання
39. Податкові пільги для благодійних організацій.
40. Податкові зобов'язання волонтерів.
41. Вимоги до фінансової звітності благодійних організацій.
42. Правові аспекти іноземного фінансування НГО.
43. Податкові особливості воєнного часу для благодійних організацій.
44. Роль держави у регулюванні волонтерської діяльності.

45. Механізми взаємодії України з міжнародними організаціями у сфері волонтерства.
46. Системи контролю та звітності у благодійній діяльності.
47. Принципи прозорості та підзвітності НГО.
48. Правові аспекти волонтерства під час збройних конфліктів.
49. Процедури акредитації волонтерів державними органами (МО України) під час воєнного стану.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ:

Нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
5. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 56/38 «Рекомендації щодо підтримки волонтерства» від 5 грудня 2001 року.
6. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 70/129 «Інтеграція волонтерства в порядок денний миру та розвитку на наступне десятиліття» від 17 грудня 2015 року.
7. Європейська конвенція про визнання правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій від 24 квітня 1986 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_683
8. Біла книга Ради Європи про міжкультурний діалог «Жити разом як рівні у гідності» від 2008 року.
9. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
10. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19 квітня 2011 року № 3236-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>
11. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5 липня 2012 року № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>

12. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 року № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
13. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
14. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Спеціальна література:

1. Б'янка Н. Значення волонтерської діяльності для суспільства в умовах війни з росією. *Наукові записки*. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. 2022. № 1. С. 8-13.
2. Балачіна Є., Джур О. Організація діяльності волонтерських організацій в умовах війни. *Економічні горизонти*. 2022. № 4(22). С. 88–99. URL: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.4\(22\).2022.267021](https://doi.org/10.31499/2616-5236.4(22).2022.267021)
3. Безпалова О.І. Проблемні моменти, пов'язані із наданням та отриманням гуманітарної допомоги під час дії правового режиму воєнного стану в Україні. *Editorial board*, 2022. URL: https://www.researchgate.net/profile/Roksoliana-Kvasnytsia/publication/361328179_Tipografika_v_dizajni_kostumu/links/62da53c6aa5823729ed6293b/Tipografika-v-dizajni-kostumu.pdf#page=336
4. Блоха Я.Є. Світоглядні засади волонтерства в Україні в умовах війни. *Філософські обрії : наук.-теорет. журн.* 2023. Вип. 47. С. 80-88.
5. Боринець Х. Практика волонтерської діяльності в умовах воєнного стану. *Вісник гуманітарного наукового товариства*. 2024. Вип. 24. С. 11-14.
6. Ванюшина О.Ф. Волонтерський рух в Україні: еволюція, сучасний стан та статус. *Вісник Національного університету оборони України*. 2015. Вип. 1 (44). С. 275-281
7. Власюк А.С. Розвиток волонтерського руху в Україні в умовах російської збройної агресії : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра : спец. 052 Політологія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 48 с.

8. Гайдучок Т.С., Сушицька Т.М. Облік гуманітарної допомоги: аналіз та практичні аспекти. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_2_85
9. Галій В. Організаційні засади побудови системи контролю гуманітарної допомоги, громадський та державний контроль. *Via Econotica*. 2024. № 6. С.115-122.
10. Гапон Н.П., Худзічка-Чупала А. Соціально-психологічні аспекти дослідження волонтерства: мотивація та організаційні очікування волонтерів. *Габітус*. 2023. Вип. 47. С. 171-175.
11. Головка Л.В., Краєвська Г.О. Благодійна та волонтерська діяльність в Україні у воєнний період. *Ефективна економіка*. 2024. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_7_42
12. Голуб В. Типологія відносин між державою та волонтерів атом. *Державне управління та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Дніпропетровськ, 2014. Вип. 3 (22) С. 27-39.
13. Гребельник О.П., Сагайдак І.С., Чорна Т.М., Борса В.В. Гуманітарна допомога в умовах воєнного стану: особливості пропуску через митний кордон України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2023_11_8
14. Гришко В.І., Красько З.В. Делікти, здійснені в межах волонтерської діяльності та гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 5. С. 324-329.
15. Грищенко Н.І. Розвиток та риси волонтерської діяльності особи в умовах воєнного стану в Україні. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2023. Вип. 45. С. 92-96.
16. Денисенко К.В., Кисельов Д.В., Борко І.М. Деякі аспекти діяльності волонтерів в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Сіверщини*. Серія : Право. 2023. № 2. С. 18-28.
17. Дудоров О.О., Мовчан Р.О., Каменський Д.В. Кримінальна відповідальність за незаконне використання гуманітарної допомоги: проблеми кваліфікації та вдосконалення законодавства. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С. 21-37.
18. Єременко А., Безрукова О. Характеристика волонтерського руху та мотивація волонтерів в умовах російсько-україн-

- ської війни (за результатами якісного дослідження). *Соціологічні студії*. 2023. 2(23). С. 26–37.
19. Загурська-Антонюк В. Політична мобілізація та волонтерський рух: роль громадян у національній обороні України. *Соціополіс: журнал соціальних та політичних наук*. 2024. № 1. С. 45-53.
 20. Захарчук Р.А. Загальна характеристика окремих напрямків волонтерської діяльності. *Київський часопис права*. 2024. № 1. С. 167-172.
 21. Козак О. Добровірність в Україні: до історії становлення і розвитку (X ст. – перша половина XIX ст.). *Гілея*. 2016. Вип. 110 (№ 7) С. 22-32.
 22. Коновеичук Х.Б. Конституційно-правове забезпечення благодійної діяльності в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2013. Вип. 21, ч. 2, т. 1 С. 136-138.
 23. Корнят В.С., Боринець Х.М. Волонтерська діяльність в умовах воєнного стану у порівняльній перспективі. Гуманітарний форум. 2024. Т. 2, № 1. С. 24-29.
 24. Котелевець А.М. Дослідження напрямів волонтерської діяльності під час російсько-української війни. *Науковий журнал Хортицької національної академії*. 2022. Вип. 1. С. 123-131.
 25. Кривенко Ю. В. Волонтерська діяльність: поняття та ознаки. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 18. С. 41-44.
 26. Кривенко Ю.В. Благодійна та волонтерська діяльність: спільне та відмінне. *Молодий вчений*. 2016. № 12. С. 594-597.
 27. Кривенко Ю.В. Принципи здійснення волонтерської діяльності. *Young Scientist*. 2016. № 6 (33). С. 246–250.
 28. Кузьма Т. Історичні традиції волонтерської та благодійницької діяльності в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : наук. зап. РДГУ. Рівне*, 2014. Вип. 25 С. 8-11.
 29. Лазарева А.О., Тимошенко Л.В., Дракохруст Т.В. Волонтерський рух у безпековій політиці України: воєнні дії та роль. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 2(30). С. 571-685.

30. Лобода Д.В., Чеботарьов М.К., Панфілов Ю.І. Волонтерський рух як прояв розбудови громадянського суспільства в Україні. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія : Актуальні проблеми розвитку українського суспільства = Bulletin of the National Technical University «KhPI». Series : Actual problems of Ukrainian society development : зб. наук. пр. Харків : НТУ «ХПІ», 2024. № 2. С. 139-145. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/85658>
31. Манелюк Ю.М., Луценко В.Р., Савчук Н.І. Волонтерський рух України в умовах військової агресії. *Політикус*. 2022. Вип. 6. С. 29-33.
32. Мацієвський Ю.В., Лук'янчук Я.В. Волонтерство та псевдоволонтерство в Україні: новий погляд крізь призму неформальних інститутів. *Політичні дослідження*. 2024. № 1. С. 19-41.
33. Мушенюк С.І. Проблеми надання гуманітарної допомоги в Україні: практичні аспекти. *Київський часопис права*. 2024. № 3. С. 158-162.
34. Ольховський Максим Анатолійович. Адміністративно-правовий статус та організація діяльності волонтерських організацій в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Тернопіль, 2017. 20 с.
35. Панченко А.О. Волонтерська діяльність як одна із форм благодійної діяльності в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2024. Вип. 84(2). С. 113-117.
36. Панькова О., Касперович О. Український волонтерський рух в умовах збройної російської агресії в контексті національних та глобальних викликів і можливостей післявоєнного відновлення країни. *Журнал європейської економіки*. 2022. Т. 21. № 3. С. 277-294.
37. План гуманітарних потреб і реагування. Україна. Цикл гуманітарних програм. 2024. URL: <https://www.unhcr.org/ua/media/ukraine-hnrp-2024-humanitarian-needs-and-response-plan-en-20240110-pdf>

38. Пономарьова В.М., Верещаєв К.О. Напрями волонтерської діяльності в умовах воєнного стану в Україні. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2024. № 1. С. 51-55.
39. Рабійчук С.О. Волонтерство як феномен української свідомості (від допомоги індивідуальної до загальнонаціональної). *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2024. № 1. С. 155-161.
40. Рубан М. Визначення поняття волонтерства. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2016. № 2 (42) С. 66-70.
41. Сербин Р. А. Феномен понять "благодійність" та "благодійницька діяльність". *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. Вип. 12, т. 1 С. 112-115.
42. Сербин Р.А. Імплементация міжнародного законодавства в нормативно-правову систему, якою урегульовано інститут благодійництва в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 5 С. 217-224.
43. Сидорук Т. Волонтерські ініціативи українських ЗВО в умовах повномасштабної російсько-української війни (Volunteer Initiatives of Ukrainian Higher Education Institutions in the Context of the Full-scale kussian-Ukrainian War). 2024. Вид-во НаУОА, Острог. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8913/>
44. Сірий Є.В., Сіра О.В. Волонтерство як форма соціального включення та можливої самозайнятості в сучасних викликах війни в Україні: самобутні вітчизняні вектори розвитку і зарубіжний досвід. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2023. Вип. 11. С. 140-156.
45. Сірко В.С. Волонтерство під час війни в Україні: права та гарантії. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 2. С. 125-129.
46. Слабкий Г.О., Картавцев Р.Л. Міжнародна підтримка системи охорони здоров'я України під час війни проти російської військової агресії: гуманітарна допомога медичним обладнанням. *Україна. Здоров'я нації*. 2024. № 2. С. 99-104.
47. Старев О. В. Поняття та зміст гуманітарної допомоги в Україні. *Modern scientific journal*. 2023. Вип. 2. С. 131-138.

48. Стрельнікова О.О. Добродійна діяльність як соціальний інститут: умови становлення та функціонування. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління*. 2014. Т. 15. Вип. 281 С. 131-137.
49. Стрельнікова О.О. Форми добродійної діяльності. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки*. 2013. Вип. 2 (4). С. 141-148.
50. Турчин Я.Б., Івасечко О.Я., Цебенко О.О. Принципи гуманітарної допомоги Європейського Союзу: імплементація та виклики. *Регіональні студії*. 2024. № 36. С. 106-111.
51. Фарисей В.А. Волонтерський рух як форма взаємодії влади і громадянського суспільства під час війни в Україні : кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальність 052 «Політологія». 2023. URL: <https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2601/1/%D0%A4%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%B5%D0%B9.pdf>
52. Фатенок-Ткачук А. Особливості обліку благодійного допомоги у період війни. *Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*. 2023. № 2(34). С. 37-46.
53. Шавріна Ю.В., Слюніна Т.Л. Облік благодійної та гуманітарної допомоги в бюджетних установах в Україні. *Бізнес Інформ*. 2024. № 2. С. 176-183.
54. Шайгородський Ю.Ж. Волонтерська діяльність як форма суспільної мобілізації у відсічі російській агресії. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2023. № 8. С. 77-83.
55. Шаповалова А.О. Кримінальна відповідальність за незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги. *Юридичний бюлетень*. 2022. Вип. 26. С. 223-230.
56. Шопіна І.М. Особливості проведення громадської експертизи благодійними та волонтерськими організаціями. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія : Юридичні науки. 2023. Т. 34(73). № 4. С. 191-195.

Навчальне видання

**Ірина Віталівна ДАВИДОВА,
Володимир Михайлович ЗУБАР,
Юлія Василівна КРИВЕНКО,
Богдан Володимирович ФАСІЙ,
Микола Вадимович ПАВЛЕНКО**

ПРАВОВІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ТА БЛАГОДІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПРАКТИКУМ

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальність D9 «Міжнародне право» / 293 «Міжнародне право»
та D8 «Право» / 081 «Право»

Електронне видання

В авторській редакції

Ум-друк. арк. 3,42.
Зам. № 2509-10.

Видавець ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net